
Notiser

MEDISINSK NYTT

Klopidogrel og protonpumpehemmere

Protonpumpehemmere hemmer enzymet cytokrom P-450 2C19, som er nødvendig for omdanningen av klopidogrel til dens aktive metabolitt. I en kanadisk flettet pasient-kontroll-studie fant man at pasienter som sto på klopidogrel etter hjerteinfarkt og samtidig tok protonpumpehemmere, hadde økt risiko for nytt infarkt innen 90 dager etter det første infarkt (justert OR 1,3; 95 % KI 1,03 – 1,57) (CMAJ 2009; 180: 713 – 8). For pantoprazol, som ikke hemmer det nevnte enzymet, fant man ikke denne økte risikoen.

Fysisk aktivitet i skolen – påvirkning på fedme?

Fedme hos barn er et økende problem. Prevalenstall fra USA har vist en tredobling av overvektige barn siden 1970. En kanadisk forskergruppe har gjennomført en metaanalyse basert på randomiserte kontrollerte studier og kontrollerte kliniske studier av hvordan økt fysisk aktivitet i skolen påvirker barns kroppsmasseindeks (CMAJ 2009; 180: 719 – 26).

Data fra 15 studier med til sammen 13 000 barn og studielengde på 6 – 36 måneder ble analysert. Man fant ingen signifikant forskjell i endring av kroppsmasseindeks mellom intervensjonsgruppen og kontrollgruppen (veiet gjennomsnitt – 0,05 kg/m²; 95 % KI -0,19 – 0,10).

Konservativ behandling av skuddskader i lever

En sørafrikansk prospektiv protokollbasert studie tok for seg innkomne skuddskader til et sykehus i Cape Town i perioden 2004 – 08 (Ann Surg 2009; 249: 653 – 6). Totalt 63 pasienter med skuddskadet lever ble selektert til

konservativ behandling, mens 132 måtte opereres akutt. Man undersøkte antall liggedøgn, komplikasjoner, overlevelse og behovet for senere laparotomi blant de konservativt behandlede.

Fem pasienter gjennomgikk senere laparotomi, hvilket medfører en suksessrate på 92 %. Ingen pasienter i gruppen omkom. På selekterte leverskader etter skyting er det trygt, effektivt og gjennomførbart å behandle konservativt, konkluderer forfatterne.

Mindre kjøtt, bedre helse

Høyt inntak av rødt og bearbeidet kjøtt er forbundet med økt dødelighet. En slik sammenheng er kjent fra mindre studier, men er nå for første gang vist i en stor, populasjonsbasert prospektiv undersøkelse, der man hadde mulighet for å kontrollere for en lang rekke andre forhold (Arch Intern Med 2009; 169: 562 – 71). Basert på utregninger fra de omtrent 500 000 deltakerne fant forskerne at en reduksjon i inntak av rødt kjøtt tilsvarende den kvintilen med lavest forbruk ville redusere dødeligheten av hjerte- og karsykdommer med 11 % hos menn og 21 % hos kvinner.

Kjøtt og kjøttproduksjon affiserer ikke bare den enkeltes helse direkte. I en lederartikkel i samme nummer (s. 543 – 5) beskriver Barry Popkin, amerikansk økonom og leder av et tverrfaglig senter for overvekt ved Chapel Hill-universitetet i North Carolina, hvordan etterspørselen etter kjøtt påvirker verdens matvaresituasjon, vannforsyninger og klima.

Brunt fett

Brunt fettvev har helt andre oppgaver enn det vanlige hvite: Hos spedbarn og gnagere fører aktivering av det brune fettvevet til økt energiforbruk og høyere kroppstemperatur og bidrar til at kjernetemperaturen opprettholdes. Hos voksne mennesker har man imidlertid regnet med at brunt fettvev har liten eller ingen funksjon. Men resultatene fra tre studier publisert i *The New England Journal of Medicine* (2009; 360: 1500 – 8, 1509 – 17, 1518 – 25) viser at dette sannsynligvis ikke stemmer: Slikt fettvev fanges opp ved positronemisjonstomografi (PET-skanning) og utgjør en viktig feilkilde når man søker etter malignt vev.

Resultatene fra de tre studiene, som alle er basert på PET-skanninger, viser at brunt fettvev også finnes hos voksne. Vevet er metabolsk aktivt, og mengden er inverst proporsjonalt med kroppsmasseindeks og andre markører for metabolsk syndrom. Funnene kan kanskje benyttes i utviklingen av medikamentelle behandlingsformer for overvekt.

Tidkrevende å lære laparoskopisk kirurgi

Det er vanskeligere å lære metoder for laparoskopisk kirurgi sammenliknet med tradisjonelle metoder ved prostatakreft, viser en ny studie (Lancet Oncol 2009; 10: 475 – 80). Kirurger som allerede hadde erfaring med tradisjonell prostatakirurgi, fant det spesielt vanskelig å lære laparoskopimetoder. Pasienter hadde mindre risiko for tilbakefall dersom de ble behandlet av de mest erfarne kirurgene.

Varm te gir økt risiko for spiserørskreft

Golestan-provinsen i Nord-Iran har en av verdens høyeste insidensrater av plateepitelkarsinom i oesophagus. Ulikt i Europa og USA er ikke høyt inntak av alkohol og tobakk de viktigste risikofaktorer her, og kreftformen er omtrent like utbredt hos kvinner som hos menn. Tidligere studier har vist en assosiasjon mellom lavt inntak av frisk frukt og grønnsaker, lav sosioøkonomisk status og opiumsforbruk. Nå har en internasjonal forskergruppe studert sammenhengen mellom tedrikking og risiko for plateepitelkarsinom i oesophagus i Golestan (BMJ 2009; 338: b929).

I en pasient-kontroll-studie fant forskerne en sterk sammenheng mellom drikking av varm te og risiko for spiserørskreft, og risikoen var høyest når teen ble drukket mens den var svært varm. Informasjon om denne sammenhengen vil kunne bidra til å redusere forekomsten av spiserørskreft i Golestan og i andre høyrisikobefolkninger der tedrikking er svært vanlig.

Sykdomsstatus ved prostatakreft

Er det mulig å monitorere sykdomsstatus hos pasienter med alvorlig prostatakreft? Nå har forskere undersøkt dette spørsmålet (Lancet Oncol 2009; 10: 233 – 9).

Forskerne undersøkte sammenhengen mellom antall sirkulerende tumorceller, laktatdehydrogenase, prostataspesifikt antigen (PSA) og overlevelse hos 164 pasienter før og etter behandling. Det viste seg at endring i antall sirkulerende tumorceller var sterkt forbundet med høy dødsrisiko, mens endringer i PSA-titre var marginalt forbundet med slik risiko.

Antall sirkulerende tumorceller kan brukes til å monitorere sykdomsstatus i kliniske studier, konkluderer forfatterne.

Stamcelletransplantasjon og multippel sklerose

En fase I/II-studie av 21 pasienter med attackvis multippel sklerose antyder at autolog stamcelletransplantasjon kan stabilisere, og muligens reversere, nevrologisk uførhet (Lancet Neurol 2009; 8: 244 – 53).

Studien omfattet 21 pasienter med multippel sklerose. De hadde hatt sykdommen i gjennomsnittlig fem år. Ingen opplevde progrediering i løpet av oppfølgingsperioden på 37 måneder. 17 hadde en forbedring på minst ett poeng på en uførhetsskala, og 16 hadde ikke hatt tilbakefall. Det er behov for en randomisert studie av denne behandlingen, mener forfatterne.

Publisert: 28. mai 2009. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 19. februar 2026.